

Sadržaj

- **Uvod**
- **Pregled anti-trafiking aktivnosti u periodu januar-decembar 2008.**

- **18. oktobar**
Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima
- **2. decembar**
Međunarodni dan ukidanja ropstva

- **Impresum**

Poslednji broj ASTRA e-biltena za 2008. godinu sadrži pregled aktivnosti preduzetih u cilju suzbijanja, prevencije i kažnjavanja trgovine ljudima u Republici Srbiji u periodu oktobar-decembar, ali daje i pregled svega onoga što su na polju borbe protiv trgovine ljudima preduzeli vladini i nevladini akteri tokom 2008. godine.

U 2008. godini nije bilo većih promena trendova u trgovini ljudima u odnosu na one koji su prethodnih godina identifikovani u našoj zemlji. Nastavljen je trend interne trgovine ljudima: i dalje su u najvećem broju slučajeva žrtve poreklom iz naše zemlje i na teritoriji Srbije su najčešće eksploatisane. Takođe, još uvek je prisutan trend povećane trgovine decom: prema podacima svih relevantnih aktera, deca čine i više od 50% identifikovanih žrtava u prošloj godini. Trgovina ljudima, je, kao i prethodnih godina, u najvećem broju slučajeva izvršavana u svrhu seksualne eksploatacije.

Trgovina ljudima se zadržala u privatnim i teže dostupnim prostorima, zbog čega su i žrtve manje vidljive i dostupne, a otkrivanje i kažnjavanje ovog krivičnog dela otežano. Usled toga, kao i u 2007. godini, kod pojedinih aktera se registruje pad u broju novoidentifikovanih žrtava trgovine ljudima.

U jednom broju slučajeva trgovine ljudima identifikovanih u 2008. godini, radilo se o osobama koje bile vrbovane čak i godinama ranije. Neke od njih su uspele da izađu iz lanca trgovine, ali su tek prošle godine registrovane kao žrtve i tada im je pružena adekvatna pomoć i podrška. S druge strane, jedan broj slučajeva je tek sada prepoznat kao trgovina ljudima i pronalaženje žrtava tek predstoji.

U 2008. godini nije bilo značajnih promena u pristupu problemu trgovine ljudima i odgovoru relevantnih institucija i organizacija koje mu se suprotstavljaju, zbog čega smo u 2009. godinu ušli sa brojnim nerešenim pitanjima i problemima sa kojima smo se i ranijih godina suočavali.

Međutim, do nekih pozitivnih promena je došlo. Ovde pre svega mislimo na imenovanje novog nacionalnog

koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima, kao i na najavu konačnog prestupanja izradi Nacionalnog plana akcije za suzbijanje trgovine ljudima.

Tokom 2008. godine, Služba za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima je identifikovala ukupno 55 osoba, od kojih su 37 prepoznate kao žrtve, a 18 kao potencijalne žrtava trgovine ljudima¹. U većem broju se radilo o osobama ženskog pola (48) i državljanima/nima Republike Srbije (49). Trgovina je vršena radi seksualne eksploatacije (22), radne eksploatacije (5), prosjačenja (5), sklapanja prinudnog braka (3), prinude na vršenje krivičnih dela (1) i pokušaja usvojenja (1).

Putem ASTRA SOS telefona, u 2008. godini, primljeno je ukupno 1277 poziva koje je uputilo 546 klijenata. Sa 217 klijenkinja/nata ove godine je ostvaren prvi kontakt. Ukupno 16 osoba je identifikovano kao žrtve trgovine ljudima. Polovina od njih (8) su deca, a u najvećem broju slučajeva (14) se radilo o osobama koji su državljanke/ni Srbije. U programima ASTRINOG Dnevnog centra su tokom 2008. godine učestvovali ukupno 62 osobe.

Tokom 2008. godine, u Privremenoj kući koju vodi NVO Atina bilo je smešteno 11 korisnica (dve sa bebama). U istom periodu, 40 kiljentkinja je koristilo programe i usluge Otvorenog kluba. Deca čine skoro polovinu klijenata/kinja kojima je pružena pomoć kroz ovu organizaciju.

Savetovalište protiv nasilja u porodici je tokom 2008. godine u skloništu za žrtve trgovine ljudima zbrinulo 18 žrtava trgovine ljudima, od kojih su 7 bili deca.

Za krivično delo trgovine ljudima iz člana 388 Krivičnog zakonika Srbije, policija je tokom 2008. godine podnela 32 krivične prijave. U njima se ukupno 48 lica pojavljuju kao oštećeni, od čega su 41 državljanke/ke Republike Srbije, a sedmero strani državljanke/ke. U najvećem broju (39) se radilo o osobama ženskog pola. Oštećeni su u 58% slučajeva bili deca (i to 13 dece mlađe od 14 godina i 15 dece u uzrastu od 14-18 godina).

¹ Prema kriterijumima Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, potencijalne žrtve su lica koja su identifikovana na početku procesa trgovine ljudima, tj. u fazi tranzita, dok njihova eksploatacija još nije počela.

Pregled anti-trafiking aktivnosti u Srbiji u periodu januar-decembar 2008.

JANUAR

15 – 20. januar

Predstavnica ASTRE je prisustvovala sastanku FLARE mreže koji je održan u Krakovu u Poljskoj. Ovaj sastanak je imao za cilj unapređenje procesa stvaranja mreže koja se na transnacionalnom nivou bori protiv organizovanog kriminala, a za odbranu ljudskih prava. Kroz pet radnih grupa, 150 učesnika je radilo na konkretnim temama: trgovina drogom, trgovina ljudima, ekološki kriminal, ilegalna trgovina oružjem i sloboda štampe. Poseta nekadašnjem koncentracionom logoru Aušvicu i izložba u Jevrejskom kulturnom centru u Krakovu, na kojoj su organizacije-učesnice predstavile ličnosti koje su se u svojim zemljama borile za afirmaciju ljudskih prava, dodali su posebnu vrednost ovom programu.

21. januar – 26. februar

Aktivisti lokalnih kancelarija Crvenog krsta Srbije su održali preko deset radionica i predavanja na temu trgovine ljudima za učenike osnovnih i srednjih škola, njihove roditelje i nastavnike u Priboju, Osečini, Ivanjici, Takovu, Gornjem Milanovcu, Koceljavi, Donjem Crniljevu, Rudniku, Peckoj, Draginju, Bujanovcu i Kraljevu. Cilj ovih aktivnosti je edukacija i podizanje svesti o opasnosti i načinima zaštite, i to kako mladih koji će nastaviti školovanje dalje od mesta stanovanja, tako i onih koji će odmah po završetku škole potražiti posao.

25 – 27. januar

ASTRA mreža je održala svoj redovni sastanak, kao i trening namenjen članicama organizacija iz Mreže. Jednom delu sastanka ASTRA mreže su prisustvovali predstavnici regionalne kancelarije CARE International NWB iz Sarajeva, donatorske organizacije koja je podržala održavanje treninga.

U razgovoru sa članicama Mreže, oni su govorili o planovima CARE-a u naredne dve godine i razgovarali o potrebama Mreže u narednom periodu. Trening pod nazivom „Očuvanje mentalnog zdravlja osoba koje pružaju pomoć žrtvama trgovine ljudima“, vodila je psihološkinja, članica nevladine organizacije Žene za mir iz Leskovca. (ASTRA mreža uz podršku CARE International NWB)

30. januar – 26. februar

U organizaciji Romskog informativnog centra, u tri kragujevačke srednje škole je održano 12 edukativnih radionica koje su imale za cilj podizanje svesti učenika o problemu trgovine ljudima. (NVO RIC uz podršku Norveškog ministarstva inostranih poslova i CARE International NWB)

Tokom januara i februara, aktivisti Romskog informativnog centra su vodili kampanju u romskim naseljima u Kragujevcu u cilju skretanja pažnje na problem trgovine ljudima. Kampanjom su obuhvaćeni stanovnici romskih naselja Beloševac, Korman, Iličevo, Bagremar, Grošnica i Drenovački put. (NVO RIC uz podršku Norveškog ministarstva inostranih poslova i CARE International NWB)

Tokom januara, februara i marta, Savetovište protiv nasilja u porodici iz Beograda, u partnerstvu sa UG Šansa Požarevac, održalo je niz sastanaka povodom pripreme faze projekta „Osnaživanje anti-trafiking mreže na Zapadnom Balkanu“. Sastancima, koji su imali za cilj upoznavanje

učesnika sa projektnim aktivnostima, rad na stvaranju multisektorskih timova i edukaciji i informisanje aktera u vezi sa problemom trgovine ljudima, prisustvovali su predstavnici Centra za socijalni rad Požarevac, Opštinskog tužilaštva, Okružnog tužilaštva, Policijske uprave Požarevac, UG „Šansa“, Internacionalne romske unije Srbije - kancelarija u Požarevcu i školskih parlamenata požarevačkih osnovnih škola.

FEBRUAR

1. februar

Na snagu je stupila Konvencija Saveta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima. Ova Konvencija,

koju su do sada ratifikovale Albanija, Austrija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Gruzija, Danska, Kipar, Malta, Moldavija, Norveška, Rumunija, Slovačka, Francuska i Hrvatska, ima za cilj da pojača preventivne napore i krivično gonjenje trgovaca, kao i da obezbedi zaštitu ljudskih prava i ljudskog dostojanstva žrtava. Između ostalog, ona predviđa kao obavezne mere najosnovnije pomoći i zaštite žrtava, kao što je pristup lečenju, prisustvo prevodioca, savet, informacije i pravno zastupanje, kao i pravo na obrazovanje kada se govori o deci. Takođe predviđa i obavezan period oporavka i refleksije za žrtve u trajanju ne kraćem od 30 dana, uz mogućnost dobijanja privremene dozvole boravka bez obzira na voljnost žrtve da saraduje sa policijom. Konvencija zabranjuje kažnjavanje žrtava trgovine ljudima i zahteva od državnih organa u zemlji destinacije da uvedu mere koje su usmerene na smanjenje potražnje, što znači, na primer, krivično gonjenje lica koja plaćaju za seksualne usluge, znajući da se radi o žrtvi trgovine ljudima, pri čemu je nebitno da li je prostitucija u datoj zemlji legalna ili ne. Pažnja se posvećuje i jačanju međunarodne saradnje. Republika Srbija još nije ratifikovala ovu Konvenciju.

4. februar

U Beogradu je održana promocija alternativnog izveštaja „Primena Konvencije o pravima deteta u Srbiji“, koji je pripremila koalicija nevladinih organizacija pod koordinacijom Centra za prava deteta, kao i izveštaja Dečje koalicije „Prava deteta u Srbiji – kako to deca vide“. Ova dva izveštaja su početkom februara predstavljena pred Komitetom Ujedinjenih nacija za prava deteta u Ženevi. (NVO Centar za prava deteta uz podršku Save the Children Norway)

7. februar

U organizaciji Centra za kulturnu dekontaminaciju i Le Courier de la Serbie, održan je okrugli sto na temu „Manjine: migracije i readmisija“. Učesnici su govorili o sledećim temama: pravni aspekti sporazuma o readmisiji između Evropske unije i Srbije; migracije, manjine i interkulturalni dijalog; migranti sa Balkana u zapadnoj Evropi – predrasude, integracija i odbacivanje; romska kultura – jezik, prevođenje i komunikacija; Sandžak – migraciono raskršće Balkana i drugo. Događaj su pratili i projekcije fotografija „Deca iz readmisije“ Marije Janković i Dalibora Danilovića i „Granice“ Majkla Bauringa, a prikazan je i film „Kenedi se ženi“ Želimira Žilnika.

12. i 13. februar

Romski informativni centar je organizovao dve tribine u Drugoj tehničkoj školi i Drugoj gimnaziji u Kragujevcu. Tribine su imale za cilj podizanje svesti srednjoškolaca o problemu trgovine ljudima, a predavači su bili predstavnici gradskih institucija, nevladinih organizacija, aktivisti RIC-a i inspektori iz tima za borbu protiv trgovine ljudima u Kragujevcu. (NVO RIC uz podršku Norveškog ministarstva inostranih poslova i CARE International NWB)

13 - 15. februar

Forum za borbu protiv trgovine ljudima, kao deo UN.GIFT inicijative, održan je u sedištu Ujedinjenih nacija u Beču. Različiti aspekti tri glavne teme foruma - vulnerabilnost, uticaj i akcija – obrađeni su kroz plenarne sesije i seriju tribina i radionica: (1) potražnja za prinudnim radom i seksualnom eksploatacijom; korupcija i trgovina ljudima; zajednice u krizi; profil trgovca; trgovina ljudima radi uklanjanja organa i delova tela; (2) kvantifikovanje trgovine ljudima; posledice seksualne eksploatacije; zdravlje i trgovina ljudima; uloga medija u stvaranju predstava; transnacionalni organizovani kriminal; (3) repatrijacija i reintegracija žrtava; pravni okvir i anti-trafiking zakonodavstvo; udruženja poslodavaca i sindikati u borbi protiv trgovine ljudima; nacionalni i regionalni odgovori - akcioni planovi; zaštita i krivično gonjenje; tehnologija i trgovine ljudima; upravljanje lancem ponude; proaktivna prevencija - šta funkcioniše; krivično-pravni odgovor; povezivanje - saradnja između organizacija civilnog društva i policije.

Predstavnica ASTRE je bila među zvaničnim govornicima na radionici „Uloga medija u stvaranju predstava“, koja je usmerena na postizanje pravičnog i izbalansiranog izveštavanja o žrtvama trgovine ljudima kako one takvim činom ne bi bile izložene ponovnoj viktimizaciji i nepotrebnom mučenju. Radionica se fokusirala na tri opšte teme: priče o trgovini ljudima (sa kakvim praktičnim ograničenjima se novinari suočavaju kada pokušavaju da dođu do priče o žrtvi trgovine ljudima i da li novinari mogu i treba da ostanu nepristrasni posmatrači, zadržavajući najviše etičke standarde); ka uravnoteženijoj i pravičnijoj zastupljenosti trgovine ljudima (šta se može uraditi da bi se pomoglo punom razumevanju i pravičnom izveštavanju o ovom problemu u medijima i kako izbeći kliše i stereotipno predstavljanje trgovine ljudima u medijima); i osetljivost i odgovornost pri intervjuisanju žrtava (kako novinar može da osigura da se zaista razumeju žrtve i puni kontekst njihove situacije, na koji način priča žrtve trgovine ljudima može da bude osnažujuća i kako se ovo može primeniti na korišćenje fotografija žrtava trgovine ljudima).

14. februar

Nacionalna Y-PEER mreža, koju čine 42 nevladine organizacije i institucije iz cele Srbije, obeležila je Dan zaljubljenih pod sloganom „Volim te sigurno“, a u okviru kampanje „Sačuvaj život“. Organizovane su različite aktivnosti u 11 gradova Srbije, kao što su ulične akcije, žurke, medijske aktivnosti i slično. Akcija je imala za cilj da podigne svest građana o HIV-u, kao i da

promoviše kondom i siguran seksualni odnos kao najbolju prevenciju. Kampanja „Sačuvaj život“ se vodi na globalnom nivou u saradnji sa MTV International i ima za cilj podizanje nivoa svesti, znanja i ponašanja mladih. (Y-PEER Srbije, Unicef, UNFPA i Ministarstvo omladine i sporta)

14. februar

U okviru projekta „Monitoring i izveštavanje o aktivnostima pravnih institucija u Srbiji u oblastima organizovanog kriminala, ratnih zločina, diskriminacije i nasilja u porodici“, Beogradski centar za ljudska prava je organizovao okrugli sto na temu „Nasilje u porodici u Srbiji“. Tom prilikom je predstavljen izveštaj Beogradskog centra za ljudska prava, a diskutovano se o (1) zaštiti od nasilja u porodici u kontekstu nacionalnog zakonodavstva, (2) međunarodnim standardima za zaštitu od nasilja u porodici i njihovoj primeni u Srbiji, kao i o (3) sudskoj praksi i programu besplatne pravne pomoći. (Beogradski centar za ljudska prava uz finansijsku podršku Kanadske agencije za međunarodni razvoj)

18 - 19. februar

Predstavnici ASTRE su održali trening „Trgovina ljudima - osnovni pojmovi“ za volontere Grupe 484 koji su uključeni u program rada sa licima koji se u Srbiji vraćaju iz zapadne Evrope na osnovu sporazuma o readmisiji. Treningu, koji je imao za cilj da pruži polaznicima neophodna znanja o problemu trgovine ljudima i praktične veštine za kreiranje i vođenje preventivno-edukativnih radionica, prisustvovalo je 25 učesnika iz više gradova u Srbiji. (NVO Grupa 484)

19. februar

U Beogradu je održan koordinacioni sastanak Grupe za borbu protiv seksualnog nasilja i nasilja zasnovanog na polnoj određenosti. Tom prilikom je pomoćnica ministra zadužena za rodnu ravno-

pravnost pri Ministarstvu rada i socijalne politike govorila o planovima i aktivnostima Sektora za rodnu ravnopravnost i predstavila finalni nacrt Nacionalne strategije za poboljšanje položaja žena i promociju rodne ravnopravnosti. Predstavnice Pokrajinskog sekretarijata za rad, zapošljavanje i rodnu ravnopravnost i Autonomnog ženskog centra su predstavile nacrt Pokrajinske strategije za borbu protiv nasilja nad ženama. (Predstavništvo UNHCR-a u Srbiji)

22. februar

Ženski prostor i Glas razlike, u saradnju sa UNIFEMOM, organizovali su sastanak pod nazivom „Dalji koraci nakon CEDAW izveštaja“. Sastanak je bio posvećen predstavljanju procesa izrade alternativnog izveštaja po Konvenciji o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, koji su naše predstavnice prezentovale na 38. zasedanju CEDAW komiteta Ujedinjenih nacija u Njujorku, kao i nastavku aktivnosti ženskih organizacija u skladu sa preporukama Komiteta i saradnji sa nacionalnim, pokrajinskim i lokalnim mehanizmima. (NVO Ženski prostor i Glas razlike, u saradnji sa UNIFEMOM)

22 - 23. februar

U Beogradu je održan drugi dvodnevni seminar za članice organizacija civilnog društva - ciljna grupa žene, u okviru projekta „Kontakt organizacije civilnog društva za implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji“. Prvog dana je Dejana Razić iz Projektnog tima za godišnje operativno planiranje Vlade Srbije govorila o godišnjem operativnom planiranju, ciklusu planiranja za 2008. za aktivnosti ministarstava u 2009. godini, anketi za „zainteresovane strane“ u procesu planiranja, kao i o najboljem načinu da se u taj proces uključe ženske nevladine organizacije. Jasmina Kijevčanin iz Tima potpredsednika vlade za implementaciju SSS je predstavila različite tehnike praćenja implementacije javnih politika i govorila o izradi izveštaja o praćenju (tehnika izrade, mogućnosti uticaja). Drugi dan je bio rezervisan za dogovor ženskih organizacija o aktivnostima prikupljanja „iskustava“ uticanja na javne politike i o lokalnim javnim događajima „Žene - siromaštvo - razvoj“, koji će biti organizovani širom Srbije tokom narednih nedelja.

23. februar - 7. mart - ASTRA je organizovala petodnevni trening za nove saradnice na SOS telefonu. Uz problem trgovine ljudima i nasilja uopšte, na treningu su obrađene različite teme od značaja za razumevanje konteksta u kome

ASTRA deluje, kao što su istorija ženskog pokreta, ženska prava i rodna ravnopravnost i slično. Posebna pažnja posvećena je principima rada na SOS telefonu, aktivnom slušanju, specifičnostima rada na SOS telefonu za žrtve trgovine ljudima, identifikaciji žrtava putem telefona, kao i vrstama pomoći i procedurama koje se primenjuju na ASTRA SOS telefonu, a predstavljeni su i ostali programi koje naša organizacija realizuje. Nakon treninga, odabrane učesnice će provesti četiri meseca na praksi u ASTRI.

28. februar - 13. mart

Aktivistkinje Centra za devojke Užice održale su pet preventivno edukativnih radionica na temu trgovine ljudima za studente Učiteljskog fakulteta, štitičnike doma za decu bez roditeljsko staranja i učenike Tehničke škole „Radoje Ljubičić“ iz Užica. (NVO Centar za devojke Užice uz podršku CARE International NWB)

MART

7. mart

U okviru treće faze Programa podrške uspostavljanju prekograničnih mehanizama upućivanja za žrtve trgovine ljudima u jugoistočnoj Evropi, koji realizuje Međunarodni centar za razvoj migracionih politika (ICMPD) uz podršku USAID, u Beogradu je održana prva od dve radionice radi obuke o korišćenju Smernica za uspostavljanje transnacionalnog mehanizma. Obuku su sprovodili članovi Nacionalnog implementacionog tima - predstavnici ASTRE, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, policije i pravosuđa, a učesnici radionice su bili predstavnici sistema socijalne zaštite, policije i pravosuđa. (Međunarodni centar za razvoj migracionih politika - ICMPD uz podršku USAID)

10. mart

U Pokrajinskoj organizaciji Crvenog krsta Vojvodine, u Novom Sadu je održan šesti u nizu

seminar pod nazivom „Kontakt sa žrtvom trgovine ljudima – kako prepoznati i reagovati“. Seminar je kreiran za lekare, medicinsko osoblje i predstavnike centara za socijalni rad za koje se pretpostavlja da mogu doći u kontakt sa žrtvom trgovine ljudima, a u cilju podizanja svesti i senzibiliteta ovih stručnjaka kako bi uspešnije identifikovali i izvršili adekvatno upućivanje žrtava trgovine ljudima, kao i njihovog upoznavanja sa ostvarenjem prava na zdravstvenu zaštitu lica koja su žrtve trgovine ljudima. (Crveni krst Srbije u saradnji sa državnim institucijama: Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom unutrašnjih poslova, Službom za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, Institutom za sudsku medicinu i Policijsko-kriminalističkom akademijom).

11. mart

U organizaciji Viktimološkog društva Srbije i Narodne kancelarije predsednika Republike Srbije, u Beogradu je održana konferencija za medije pod nazivom „Zaštita žrtava u Srbiji i potrebe za izmenama zakona“. Konferencija je održana u cilju obeležavanja 22. februara, Međunarodnog dana žrtava, koji se od 1989. godine obeležava širom Evrope.

11 – 12. mart

U Vranjskoj Banji je, za predstavnike pravosuđa, policije, sistema socijalne zaštite i nevladinih organizacija, održan dvodnevni seminar pod nazivom „Trgovina decom – pretnja i realnost“, na kome su predavači, između ostalih, bili predstavnici ASTRE, Centra za prava deteta, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima i republičkog MUP-a. Seminar je organizovala organizacija Save the Children UK i namenjen je primarno organizacijama i institucionalnim instancama sa kojima ova organizacija saraduje. (Save the Children UK)

11 – 16. mart

Predstavnica ASTRE prisustvovala je trećem sastanku mreže FLARE koji je održan u Bariju, Italija. Događaj je okupio oko 200 učesnika iz 50 međunarodnih organizacija i 30 zemalja, koji deluju u pet oblasti: trgovina ljudima, trgovina narkoticima, ekološki kriminal, korupcija i informacije i nelegalna trgovina oružjem. Osim rada na jačanju i razradi aktivnosti i ciljeva Mreže, učesnici su 15. marta prisustvovali demonstracijama povodom Dana sećanja na žrtve mafije, koji je obeležen po trinaesti put.

13 – 15. mart

U Zenici je održan trening za vršnjačke edukatore iz Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Trening je imao za cilj da okupi mlade vršnjačke edukatore na temu trgovine ljudima i pokrene aktivnosti vezane za socijalnu mobilizaciju zajednice. Učesnici iz Srbije su bili vršnjački edukatori iz organizacija članica ASTRA mreže, Žene u akciji iz Velike Plane i Centra za devojke iz Užica. (CARE International NWB)

13 – 27. mart

Aktivistkinje Centra za devojke iz Niša održale su tri radionice pod nazivom „Prevenција trgovine ljudima“ za adolescente – povratnike, izbeglice, volontere organizacija Protekta i Otvoreni klub i decu iz Udruženja samohranih majki. (NVO Protekta, Centar za devojke iz Niša i Grupa 484 uz podršku EU)

16. mart – 5. april

U cilju podizanja svesti o problemu trgovine ljudima, vršnjački edukatori iz Velike Plane i Užica su organizovali zajedničku akciju koja je uključila izradu i distribuciju lifleta, obilazak osnovnih i srednjih škola i fakulteta radi najave događaja i podele besplatnih ulaznica, prikazi-

vanje filma „Ljilja zauvek“, promotivne aktivnosti u diskoteci „Skala“ u Užicu i „Brodolom“ u Velikoj Plani, kao i gostovanje na lokalnim radio i TV stanicama. (NVO Žene u akciji Velika Plana i Centar za devojke Užice uz podršku CARE International NWB)

18 – 19. mart

Udruženje mladih hrišćanki Belorusije, koje vodi La Strada program u ovoj zemlji, organizovalo je međunarodni seminar „Prevenција trgovine ljudima: kako izmeriti uspeh“. Seminar je imao za cilj da istraži kako se evaluiraju programi podizanja svesti i edukacije u oblasti prevencije trgovine ljudima i da obuču učesnike kako da mere kvalitet preventivnih strategija, kao i razmenu dobrih praksi u prevenciji trgovine ljudima u zemlji porekla. Predstavnica ASTRE je predstavila istraživanje „Trgovina ljudima (decom) – pogled kroz Internet prozor“ i govorila o prednostima i nedostacima korišćenja Interneta u prevenciji trgovine ljudima. (La Strada Belorusija uz podršku Švajcarske agencije za saradnju i razvoj)

19. mart

U Medija centru je predstavljen projekat Olivera Miloš Todorovića „Drvo života“ koji istražuje kako žive deca u porodici, a kako u institucijama koje se bave brigom i zaštitom dece bez roditeljskog staranja. Film pokušava da odgovori na pitanje da li se i šta promenilo u sistemu odlučivanja, da li našim mentalitetom i dalje vladaju predrasude

nesvojstvene razvijenom društvu, da li smo pravedni u dosledni samo na papiru, da li su u sistemu socijalne zaštite dozvoljene emocije ili se sve svodi na socijalnu prihvatljivost. Film „Drvo života“, u produkciji ShockArt-a, snimljen je uz podršku Ministarstva rada i socijalne politike, a prikazan je na TV Studio B 24. i 25. marta. (ShockArt uz finansijsku pomoć Delegacije Evropske komisije u Srbiji)

20. mart

Predstavnik Kriminalističko-policijske akademije i predstavnice ASTRE su drugu godinu za redom održali tročasovno predavanje na temu trgovine ljudima u okviru predmeta Kriminalistika na Pravnom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu. Predavanje je imalo za cilj da, kroz diskusiju, studentima predstavi krivično delo trgovine ljudima i kroz iskustva iz međunarodne i domaće prakse pruži sliku o tome šta je do sada urađeno na polju prevencije, suzbijanja i kažnjavanja ovog oblika organizovanog kriminala.

24 – 26. mart

Predstavnice regionalnih centara ASTRA mreže za jug Srbije i za Vojvodinu, kao i predstavnica SOS telefona za žene i decu žrtve nasilja iz Vlasotinca, prisustvovala su u Sarajevu četvrtoj regionalnoj konferenciji o suzbijanju trgovine ljudima na temu „Pravni i socijalni položaj domaćih žrtava trgovine ljudima“ u organizaciji CARE International North West Balkans. Konferencija, koja je okupila nevladine organizacije i vladine institucije koje se bave suzbijanjem trgovine ljudima u regionu, imala je za cilj sagledavanje postojećih pravnih okvira i efikasnosti mehanizama za identifikaciju, asistenciju, zaštitu i reintegraciju domaćih žrtava trgovine ljudima iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Crne Gore. (ASTRA mreža u saradnji sa CARE International NWB)

APRIL

24. april - Treći put za redom, predstavnica ASTRE je održala predavanje o trgovini ljudima za polaznike Međunarodnog kursa za civilno-vojnu saradnju na taktičkom nivou, koji je tokom aprila 2008. godine održan u Centru za mirovne operacije ZOK GŠ VS, a na osnovu Programa saradnje u okviru Koordinacionog aranžmana nordijskih zemalja za operacije podrške miru (NORDCAPS) i u saradnji sa Logističkim centrom za obuku vojske Kraljevine Danske.

MAJ

7 – 9. maj

ASTRA je učestvovala na Sajmu organizacija civilnog društva koji je održan u Beogradu. Sajam je okupio zainteresovane nevladine organizacije iz Beograda koje su imale priliku da se povezuju, razmenjuju iskustva iz raznih oblasti delovanja, promovišu građanski aktivizam, organizuju prezentacije, okrugle stolove, radionice, izložbe i slično, a organizovani su i tematski radni skupovi iz različitih oblasti građanskog aktivizma. Sajam je organizovala Agencija za saradnju sa nevladinim organizacijama i evropsku harmonizaciju Gradske uprave grada Beograda.

9. maj

U sklopu Programa za podršku razvoju prekograničnog mehanizma upućivanja za žrtve trgovine ljudima u jugoistočnoj Evropi, koji realizuje Međunarodni centar za razvoj migracionih politika (ICMPD) uz podršku USAID, u Beogradu je održana druga obuka za korišćenje Smernica za uspostavljanje transnacionalnog mehanizma upućivanja. Radionica je imala za cilj da upozna predstavnike centara za socijalni rad, policije, sudova i tužilaštava sa teritorije cele Srbije sa načinom funkcionisanja ovih mehanizama.

14. maj

Predstavnice ASTRE održale su predavanje o problemu trgovine ljudima za nastavnike i sara-

dnike Srednje škole u Grockoj. Osim osnovnih aspekata problema trgovine ljudima, prisutni su imali priliku da se upoznaju i sa vršnjačkim preventivno-edukativnim radionicama koje vodi ASTRIN tim vršnjačkih edukatora. Cilj ovog predavanja je, između ostalog, da se sami prosvetni radnici osposobe i ohrabre da iniciraju preventivno-edukativne aktivnosti u okviru redovne nastave.

19 - 22. maj

U Rimu je održan treći regionalni seminar Programa za podršku razvoju prekograničnog mehanizma upućivanja za žrtve trgovine ljudima u jugoistočnoj Evropi. Cilj seminara je prezentovanje rezultata treće faze u realizaciji ovog projekta, testiranje smernica Transnacionalnog mehanizma upućivanja na internacionalnim studijama slučaja i zatvaranje treće faze i razmatranje budućih koraka u okviru programa. Na seminaru je odlučeno da će Program biti nastavljen u narednih godinu dana kroz konkretne prekogranične aktivnosti i dalje testiranje i konačnu implementaciju smernica. Seminar je organizovao Međunarodni centar za razvoj migracione politike (ICMPD) uz podršku USAID.

20. maj

U organizaciji Učeničkog parlamenta i profesorke-kordinatorke, u Železničkoj tehničkoj školi u Beogradu realizovan je projekat „Četiri boje“ posvećen različitim aspektima ljudskih prava. Svaka tema je predstavljena kroz jednu boju: žuta – kršenje ljudskih prava (vođa radionice NVO Zdravo da ste); plava – trgovina ljudima (ASTRA); zelena – nasilje nad ženama i decom (NVO Beosupport); narandžasta – prava slepih i slabovidnih (NVO Beli štap). Učenici škole su aktivno učestvovali u pripremi i realizaciji radionica, a osim ove škole, prisutni su bili i učenici PTT škole i Pravno-poslovne škole. Cilj projekta je da učenici steknu više znanja o ljudskim pravima, razumeju njihov značaj, upoznaju se sa različitim oblicima kršenja ljudskih prava i razviju osetljivost prema pojedincima i grupama kojima su češće ugrožena prava.

28. maj – 1. jun

Viktimološko društvo Srbije je bilo domaćin 22. konferencije i godišnje skupštine organizacije Evropska podrška žrtvama, pod nazivom „Ka poboljšanju položaja žrtava: istraživanja i njihova primena u praksi“. Jedna sesija tokom konferencije bila je posvećena pružanju podrške žrtvama trgovine ljudima. Sama konferencija, organizovana uz podršku Ministarstva nauke, Narodne kancelarije predsednika Republike, Misije OEBS u Srbiji i Fondacije Friedrich Ebert, okupila je predstavnike službi za žrtve iz dvadeset evropskih zemalja u cilju daljeg promovisanja i unapređenja prava i položaja žrtava, uključujući i žrtve trgovine ljudima.

29. maj

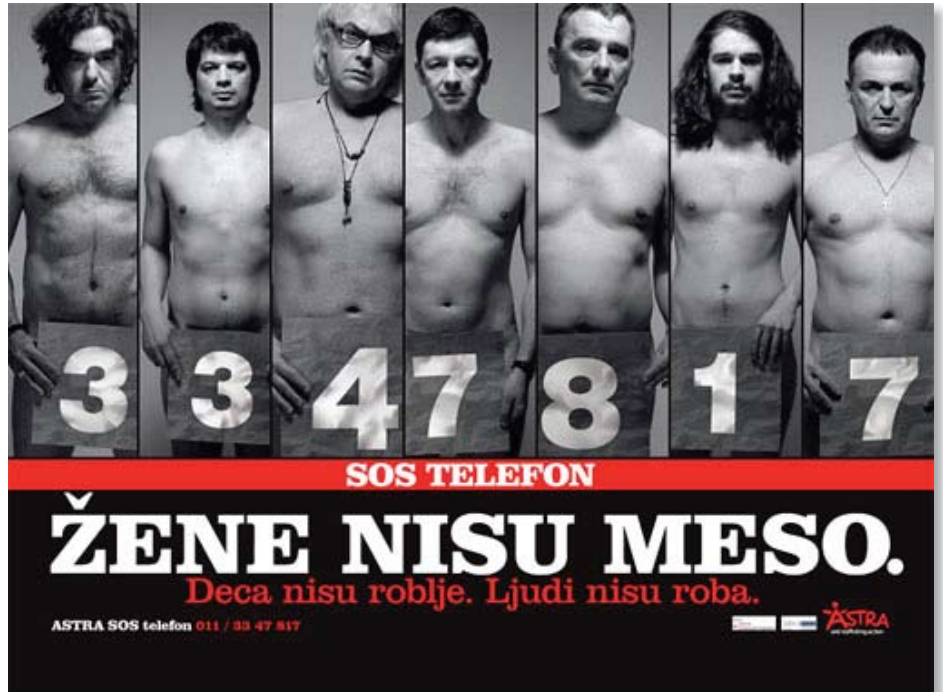
U organizaciji Kulturnog centra Ribnica i Multimedijskog centra „Kvart“, a na inicijativu Saše Atanasova, asistenta na Pravnom fakultetu u Kosovskoj Mitrovici, u Kraljevu je održana projekcija filma Sandre Mandić „Život na tamnoj strani“, kao i tribina o problemu trgovine ljudima na kojoj su govorili predstavnik anti-trafiking tima SUP Kraljevo i predstavnice ASTRE i Međunarodne organizacije za migracije.

30. maj

Kancelarija Zaštitnika građana, u saradnji sa Centrom za prava deteta, Misijom OEBS u Srbiji i kancelarijom Katalonskog ombudsmana, organizovala je konferenciju „Mehanizmi za ostvarivanje i zaštitu prava deteta u Republici Srbiji“. Diskusija se odvijala u okviru dva panela: izazovi državnih organa prilikom ostvarivanja prava deteta i problemi zaštite prava deteta u Republici Srbiji. Jedna od tema na drugom panelu je bila i trgovina decom, o kojoj su govorili predstavnici MUP-a Srbije.

Tokom aprila i maja, aktivistkinje NVO Žene u akciji iz Velike Plane održale su niz edukativno-preventivnih radionica na temu problema trgovine ljudima za učenike osnovnih i srednjih škola u Lozoviku, Krnjevu, Velikoj Plani, Smederevu i Smederevskoj Palanci. Radionice su sprovedene uz podršku Global Fund for Women.

Zavod za socijalnu zaštitu je **u maju** započeo projekat pilotiranja standarda za prioritetnih osam usluga socijalne zaštite. Među prioritetnim uslugama se nalazi i usluga smeštaja u prihvatilište. Konačna verzija standarda, obavezujuća i za prihvatilišta u koja se smeštaju žrtve trgovine ljudima, dobiće se nakon što se završi testiranje

metodologije praćenja njihove ispunjenosti. U projektu, koji će trajati do novembra 2008. godine, a koji podržavaju Ministarstvo rada i socijalne politike i DFID, učestvuju pilot pružaoci usluga, OPM tim (DFID) i stručnjaci Republičkog i Pokrajinskog zavoda za socijalnu zaštitu.

JUN

5. jun

Na konferenciji za novinare u Media centru u Beogradu, najavljen je početak pete velike anti-trafiking kampanje NVO ASTRA GOLE ČINJENICE. Tada su predstavljeni TV i radio spot koji nose poruku „Informiši se“, kao i ostali prateći materijali. GOLE ČINJENICE u ASTRINO i svoje ime izgovaraju Jugoslav Ćosić, Milutin Petrović, Ivan Tasovac, Dejan Anastasijević, Željko Bodrožić, Branislav Lečić i Vukašin Marković. Oni su izabrani kao muškarci koji su uspjeli da zadrže profesionalni i lični kredibilitet i koji su poznati po insistiranju na saopštavanju istine. (ASTRA uz podršku OEBS Misije u Srbiji i ADA – Austrijske agencije za razvoj i saradnju).

6. jun

U Beogradu je održan treći sastanak članica organizacija civilnog društva - ciljna grupa žene, u okviru projekta „Kontakt organizacije civilnog društva za implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji“. Sastanak, kome su prisustvovali predstavnice ženskih grupa angažovane u oblasti socijalne zaštite, imao je

za cilj razmenu informacija o ključnim procesima reforme socijalne politike, sa naglaskom na standardizaciju socijalnih usluga i proces decentralizacije sistema, u odnosu na položaj ženskih nevladinih organizacija koje se bave pružanjem usluga, kao i usmenu evaluaciju projekta „Kontakt organizacije civilnog društva“

8 – 11. jun

Predstavnice ASTRE prisustvovali su četvrtom sastanku mreže FLARE održanom u Briselu, koji je okupio preko 200 mladih ljudi – aktivista civilnog sektora iz 30 zemalja. Briselski sastanak predstavlja četvrti i poslednji korak tokom jednogodišnjeg rada koji je započeo u septembru 2007. godine. Ovaj poslednji korak vodi dalje prema intenzivnom i inovativnom radu u narednim godinama gde će NVO iz 30 zemalja saradivati kako bi promovisale slobodu, vladavinu prava i pravdu u Evropi. Učesnike sastanka su primili i Predsednik Evropskog parlamenta, kao i evropski komesari za ljudska prava i pravdu. Poslednjeg dana sastanka izabran je sedmočlani Izvršni odbor mreže koji će koordinisati zajednički rad na postizanju proklamovanih ciljeva u narednom periodu.

12. jun

Ministarstvo pravde Republike Srbije, u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj, a uz podršku Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA), organizovalo je u Beogradu

okrugli sto pod nazivom „Stvaranje efektivnog i održivog sistema za pružanje besplatne pravne pomoći u Srbiji“, u okviru istoimenog projekta. Tom prilikom je prezentovan izveštaj o radu prvih partnera Fonda za pravnu pomoć, kao i dosadašnje aktivnosti Ministarstva pravde na realizaciji ovog projekta. Cilj okruglog stola je da se što veći broj NVO upozna sa dosadašnjim tokom i rezultatima projekta, kao i da se nastavi kontinuirana saradnja i komunikacija sa nevladinim sektorom na planu izgradnje efektivnog i održivog sistema za pružanje besplatne pravne pomoći u Srbiji.

12 - 14. jun

U Zagrebu je održana konferencija na temu „Seksualno nasilje – nadilaženje institucionalnih i osobnih prepreka“. Cilj konferencije je bio pružanje informacija i diskusija o međunarodnim dokumentima koji se odnose na seksualno nasilje nad ženama, prezentacija statistika i primera dobrih praksi i servisa, ali i dobrih kampanja i zakona u Velikoj Britaniji. Konferencija je pružila priliku da se, kroz rad u manjim grupama, analiziraju situacija i mogućnosti za borbu protiv seksualnog nasilja nad ženama na nacionalnim nivoima.

JUL

1 - 14. jul

Aktivisti lokalnih kancelarija Crvenog krsta Srbije su održali 56 osnovnih i dopunskih informativnih radionica o problemu trgovine ljudima uz multimedijalnu prezentaciju „Stop trgovini ljudima“. Radionice su održane u Beogradu, Rumi, Šapcu, Gornjem Milanovcu, Nišu, Mionici, Požezi, Novom Sadu, Priboju, Kovinu, Titelu, Prijepolju, Negotinu, Ivanjici, Koceljevi, Banji Koviljači i dr. Radionice su bile namenjene osnovcima i njihovim roditeljima, nastavnicima, deci i odraslima koji žive u kolektivnim centrima za izbeglice, vojnicima na civilnom služenju vojnog roka, članovima Omladine Crvenog krsta, novinarima, studentima i štíćenicima domova za decu bez roditeljskog staranja.

10. jul

U organizaciji Društva Ključ iz Slovenije, u Ljubljani je održan regionalni okrugli sto posvećen problemu trgovine ljudima. Predstavnica NVO ASTRA je tom prilikom predstavila probleme u oblasti borbe protiv trgovine ljudima u Srbiji sa akcentom na radnoj integraciji žrtava. Ovaj okrugli sto je deo projekta „I ti si deo ovog sveta“ (Tudi ti si delček istega sveta) kojim koordinira udruženje Sloga uz podršku Evropske komisije.

SEPTEMBAR

9. septembar

U okviru projekta ASTRA mreže „Poboljšanje mehanizama saradnje između nevladinih organizacija i institucija na lokalnim nivoima u cilju adekvatnije pomoći žrtvama“, u amfiteatru Vršačke gimnazije održana je tribina pod nazivom „Trgovina ljudima i zakonski propisi u Srbiji“. Na tribini su govorili predstavnica NVO-organizatora Udruženja za prava žena u Vršcu, NVO ASTRA i zamenik javnog tužioca. (ASTRA mreža uz podršku Delegacije Evropske komisije u Republici Srbiji)

10 - 11. septembar

Specijalna izvestiteljka i koordinatorka za borbu protiv trgovine ljudima OEBS-a, u saradnji sa Finskom kao predsedavajućem OEBS-a, u Helsinkiju je organizovala konferenciju „Uspešno krivično gonjenje trgovine ljudima – izazovi i dobre prakse“. Konferencija je imala za cilj da poboljša kapacitete zemalja članica da krivično gone slučajeve trgovine ljudima, polazeći od žrtve, njenih prava i potreba u svakoj fazi krivičnog postupka.

12 - 14. septembar

U organizaciji Crvenog krsta Srbije, u Deliblatu je održan kombinovani trening za trenere namenjen aktivnim volonterima Crvenog krsta. Treningu je prisustvovalo 20 polaznika iz nekoliko gradova u Srbiji (Beograd, Kraljevo, Prijepolje, Šid, Priboj, Požezi, Mionica, Subotica, Ruma, Kovin, Bujanovac, Šabac i Gornji Milanovac). O borbi

protiv trgovine ljudima su govorili predstavnici Kriminalističko-policijske akademije i predstavnica NVO Atina. Osim što su proširili svoje znanje o problemu trgovine ljudima, polaznici su učili i o tehnikama i načinima vođenja i organizovanja radionice, a prikazan je i film „Trgovina ljudima“.

12. septembar

U okviru ASTRA mreže održana je zajednička ulična akcija u 14 gradova u Srbiji: Beogradu, Novom Sadu, Zrenjaninu, Vršcu, Vranju, Dimitrovgradu, Novom Pazaru, Užicu, Vlasotincu, Velikoj Plani, Nišu, Novom Bečeju, Pančevu i Kragujevcu. Aktivisti/kinje organizacija članica ASTRA mreže i drugih lokalnih nevladinih organizacija su razgovarali sa svojim sugrađanima/kama o problemu trgovine ljudima, lepili plakate i delili promotivno-edukativni materijal. Tom prilikom je podeljeno oko 12.000 lifleta, postera i drugog materijala. Ulična akcija je realizovana u okviru projekta „Poboljšanje mehanizama saradnje između nevladinih organizacija i institucija na lokalnim nivoima u cilju adekvatnije pomoći žrtvama“. (ASTRA mreža uz podršku Delegacije Evropske komisije u Republici Srbiji)

12. septembar

U okviru projekta ASTRA mreže „Poboljšanje mehanizama saradnje između nevladinih organizacija i institucija na lokalnim nivoima u cilju adekvatnije pomoći žrtvama“, u Vranju je održana tribina

pod nazivom „Trgovina ljudima – situacija u Srbiji“. Na tribini su govorili predstavnici policije, pravosuđa i NVO ASTRA i Odbora za ljudska prava Vranje, koji je i organizovao ovaj događaj. (ASTRA mreža uz podršku Delegacije Evropske komisije u Republici Srbiji)

18. septembar

Na konferenciji za novinare u Međunarodnom pres centru u Beogradu, NVO Atina je predstavila publikaciju „Zaštita žrtava trgovine ljudima – nacionalni mehanizam upućivanja u Republici Srbiji“. Na konferenciji su govorili predstavnici/e NVO Atina, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, Udruženja sudija za prekršaje i Međunarodne organizacije za migracije. U ovoj publikaciji je predstavljen nacionalni mehanizam upućivanja, i to njegov normativni okvir, kao i stavovi aktera nacionalnog mehanizma upućivanja u vezi sa saradnjom organizacija, prikupljanjem podataka, standardima identifikacije i standardima u postupanju prema žrtvama. Osim toga, predstavljena je Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima, kao i preporuke za prevazilaženje uočenih nedostataka u funkcionisanju mehanizma upućivanja u Srbiji. (NVO Atina uz podršku Međunarodne organizacije za migracije i King Baudouin fondacije iz Belgije)

25. septembar

Na konferenciji za novinare u Media centru u Beogradu, najavljen je početak drugog dela velike anti-trafiking kampanje NVO ASTRA pod nazivom GOLE ČINJENICE. Drugi deo kampanje nosi poruku „Prijavi“, i ima za cilj da pozove građane i građanke da prijave u slučaju da imaju saznanja ili sumnje o konkretnim slučajevima trgovine ljudima u svom okruženju. (ASTRA uz podršku OEBS Misije u Srbiji i ADA – Austrijske agencije za razvoj i saradnju).

25 – 29. septembar

U Beogradu je održan trening na temu trgovine ljudima za volontere i zaposlene u lokalnim kancelarijama Crvenog krsta Srbije. Šezdeset učesnika je imalo priliku da se upozna sa procesom trgovine ljudima, fazama, načinom regrutovanja žrtava i načinu izlaska iz lanca trgovine ljudima. Među predavačima su bili i predstavnici Međunarodne organizacije za migracije.

OKTOBAR

2 – 4. oktobar

U Beogradu je održana Treća konferencija o ljudskoj bezbednosti, terorizmu i organizova-

nom kriminalu. Ova konferencija je deo projekta HUMSEC koji ima za cilj uspostavljanje mreže eksperata kako bi doprineli boljem razumevanju veze između transnacionalnih terorističkih grupa i kriminalnih organizacija na Zapadnom Balkanu i njihova uloga u izgradnji mira. Jedan deo konferencije je bio posvećen i problemu trgovine ljudima, tj. pitanju potražnje za uslugama žrtava trgovine ljudima i naknadi štete za žrtve trgovine ljudima. (HUMSEC projekat – Evropski trening i istraživački centar za ljudska prava i demokratiju iz Graca, Beogradski centar za ljudska prava i Pravni fakultet Zagrebačkog univerziteta)

8 – 17. oktobar

Predstavnice ASTRE su prisustvovalе četvrtoj Konferenciji država potpisnica Konvencije UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. Konferencije ovog tipa su predviđene samom Konvencijom radi poboljšanja kapaciteta država potpisnica za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, kao i radi sagledavanja u kojoj meri se Konvencija sprovodi. 13. oktobar je u potpunosti bio posvećen problemu trgovine ljudima, a posebno pitanju zaštite žrtava i svedoka.

11. oktobar

U zgradi Skupštine opštine Kraljevo održana je tribina o problemu trgovine ljudima, uz projekciju filma „Nehumana trgovina“, MTV EXIT. Na tribini su govorili predstavnici SUP-a Kraljevo, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima i Međunarodne organizacije za migracije. (Crveni krst Kraljevo)

23. oktobar

U okviru manifestacije „Nedelja Ujedinjenih nacija“, koja je ove godine za temu imala „Dekadu Roma“, predstavnica ASTRE je održala predavanje o problemu trgovine ljudima i mogućim načinima zaštite pripadnicima romske zajednice u Obrenovcu. Osim toga, slušaoci su mogli da

saznaju nešto više i o rizicima HIV/AIDS-a i kako se zaštititi. Ovaj događaj je realizovan u saradnji kancelarije UNODC u Beogradu, Omladinskog informativnog centra i NVO ROM iz Obrenovca.

23 – 24. oktobar

U okviru projekta „Stvaranje efektivnog i održivog sistema za pružanje besplatne pravne pomoći u Republici Srbiji“, u Beogradu je održana konferencija na kojoj je predstavljena Strategija za reformu sistema besplatne pravne pomoći. Ovaj projekat sprovodi Ministarstvo pravde u saradnji sa programom UNDP i uz finansijsku pomoć Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju.

27 – 28. oktobar

U Zaječaru je održan dvodnevni seminar pod nazivom „Zaštita deteta žrtve trgovine ljudima u svetlu reformskih projekata Ministarstva rada i socijalne politike i Ministarstva unutrašnjih poslova“. Cilj seminara je sagledati položaj deteta žrtve trgovine ljudima u sistemu zaštite zlostavljane i zanemarene dece i primena Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja i Posebnog protokola o postupanju policijskih službenika u zaštiti maloletnih lica od zlostavljanja i zanemarivanja, na konkretnim slučajevima u cilju osnaživanja ova dva sistema za njihovu primenu i utvrđivanja njihove međusobne saradnje. Na seminaru su učestvovali predstavnici centara za socijalni rad, policajci koji su prošli specijalnu obuku u skladu sa članom 106 Zakona o maloletnim učiniocima krivičnih dela, kao i pripadnici granične policije iz Zaječarskog i Pirotskog okruga. (OEBS Misija u Srbiji u saradnji sa Centrom za prava deteta, Ministarstvom unutrašnjih poslova i Ministarstvom rada i socijalne politike)

NOVEMBAR

6. novembar – NVO Anti Trafiking Centar je na konferenciji za štampu u Beogradu predstavila izveštaj o istraživanju javnog mnjenja i dono-

sioca odluka u Srbiji koje je sproveo Cesid pod nazivom „Percepcija prostitucije/seksualnog rada u Srbiji“. (Anti Trafiking centar i IOM – Međunarodna organizacija za migracije)

8. novembar

U Kulturnom centru u Ribnici u Kraljevu održana je tribina o problemu trgovine ljudima na kojoj su govorili predstavnici SUP-a Kraljevo i Pravnog fakulteta u Kosovskoj Mitrovici. Tom prilikom je prikazan film Dušana Vojvodića „Trgovina ženama“ i deljen je promotivno-edukativni materijal NVO ASTRA, Crvenog krsta i MUP-a Srbije. Ceo događaj su propratili lokalni mediji. (Crveni krst Kraljevo i Kulturni centar Ribnica-Kraljevo)

11. novembar

Na osnovu člana 23 Zakona o državnoj upravi i Glavi VI Strategije za borbu protiv trgovine ljudima, rešenjem o imenovanju koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima Ministra unutrašnjih poslova br. 10000/08, za nacionalnog koordinatora imenovan je Mitar Đurašković, načelnik Odeljenja za suzbijanje prekograničnog kriminala i kriminalističko obaveštajne poslove.

11. novembar

U amfiteatru Tehničke škole u Kosovskoj Mitrovici održana je tribina o problemu trgovine ljudima na kojoj su govorili profesori i asistenti Pravnog fakulteta u Kosovskoj Mitrovici. Tom prilikom je prikazan film Dušana Vojvodića „Trgovina ženama“ i deljen je promotivno-edukativni materijal NVO ASTRA, Međunarodne organizacije za migracije i MUP-a Srbije. Povodom tribine na lokalnoj televiziji „Kiss“ emitovana je i emisija o problemu trgovine ljudima (Krivičnopravna katedra Pravnog fakulteta Univerziteta u Prištini sa privremenim sedištem u Kosovskoj Mitrovici)

14 - 17. novembar

Predstavica ASTRE je, zajedno sa predstavnicima 28 drugih organizacija iz Evrope, prisustvovala godišnjoj skupštini FLARE mreže u Torinu. Na redovnoj godišnjoj skupštini razgovaralo se o zajedničkim projektima članica FLARE mreže – BALKANKAN, MISIJA U GRUZIJI, SOCIJALNI FORUM. Takođe se razgovaralo o budućim planovima i akcijama mreže, ključnim tačkama u 2009. godini: Deklaracija EU i FLARE EVROPSKA SOCIJALNA KAMPANJA. Budući koraci sprovodiće se kroz saradnju različitih partnera na projektima, a jedna od prvih budućih

akcija biće virtuelni karavan, koji će obuhvatiti aktivnosti u svim zemljama u kojima su aktivne članice FLARE mreže.

9 – 12. novembar

U organizaciji CARE International, u Johanesburgu je održana Konferencija o siromaštvu. Jedna sesija na konferenciji je bila posvećena problemu trgovine ljudima kao direktnoj posledici siromaštva i konflikta u jednom društvu. Na sesiji su analizirani koreni i dimenzije ovog transnacionalnog problema i predloženi su efikasni odgovori NVO sektora na njega. Predstavica ASTRE je tokom prilike održala prezentaciju o situaciji na Balkanu.

23 – 28. novembar

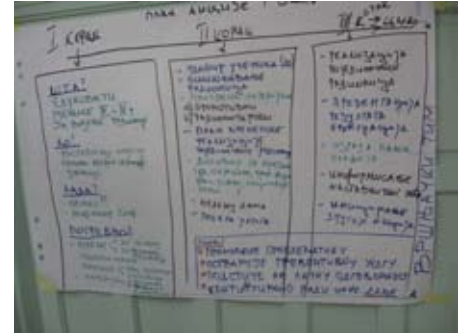
Na Trećem svetskom kongresu protiv seksualne eksploatacije dece i mladih održanom u Rio de Žaneiru, članovi omladinskog tima NVO Beosupport održali su radionicu na temu „Bezbedne migracije dece – vršnjačka edukacija u srednjim školama“. Ovom kongresu je prethodio pripremni sastanak u Dizeldorfu. (ECPAT International)

29. novembar – 1. decembar

ASTRA je u Beogradu održala prvi u nizu treninga na temu prevencije trgovine ljudima za prosvetne radnike. Radi se o izbornom programu profesionalnog usavršavanja zaposlenih u prosveti sa akreditacijom Zavoda za unapređenje vaspitanja i obrazovanja, što je jedan od početnih koraka u ASTRINOM nastojanju da prevencija trgovine ljudima postane sastavni deo obrazovnog sistema u našoj zemlji. Treningu je prisustvovalo 25 učesnika iz beogradskih srednjih škola. Nastavnici/ce koji su prisustvovali treningu su imali mogućnost da nauče nešto o različitim aspektima problema trgovine lju-

dima/decom i načinima prevencije ovog problema; osim toga, svaki polaznik je napravio plan akcije za prevenciju trgovine ljudima u svojoj školi.

Predstavice NVO ASTRA su u novembru održale dva predavanja na Fakultetu političkih nauka. Jedno predavanje je bilo namenjeno studentima Katedre za socijalni rad koji će, kao budući profesionalci u sistemu socijalne zaštite, imati priliku da se susretnu sa (potencijalnim) žrtvama trgovine ljudima i osobama koje su u riziku od vrbovanja u lanac trgovine ljudima. Drugo predavanje je održano za sve zainteresovane studente u organizaciji Kluba Ujedinjenih nacija na ovom fakultetu.

DECEMBAR

1 – 2. decembar

Na Zlatiboru je održan dvodnevni seminar pod nazivom „Zaštita deteta žrtve trgovine ljudima u svetlu reformskih projekata Ministarstva rada i socijalne politike i Ministarstva unutrašnjih poslova“. Cilj seminara je sagledati položaj deteta žrtve trgovine ljudima u sistemu zaštite zlostavljane i zanemarene dece i primena Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja i Posebnog protokola o postupanju policijskih službenika u zaštiti maloletnih lica od zlostavljanja i zanemarivanja, na konkretnim slučajevima u cilju osnaživanja ova dva sistema za njihovu primenu i utvrđivanja njihove međusobne saradnje. Na seminaru su učestvovali predstavnici centara za socijalni rad, policajci koji su prošli specijalnu obuku u skladu sa članom 106 Zakona o maloletnim učiniocima krivičnih dela, kao i pripadnici granične policije iz Zlatiborskog i Raškog okruga. (OEBS Misija u Srbiji u saradnji sa Centrom za prava deteta, Ministarstvom unutrašnjih poslova i Ministarstvom rada i socijalne politike)

tvovalo 25 učesnika iz Beograda, Kraljeva, Dimitrovgrada i Šapca. Nastavnici/ce koji su prisustvovali treningu su imali mogućnost da nauče nešto o različitim aspektima problema

trgovine ljudima/decom i načinima prevencije ovog problema; osim toga, svaki polaznik je napravio plan akcije za prevenciju trgovine ljudima u svojoj školi.

5. decembar

Na Noći reklamoždera, koju je u Beogradu organizovala agencije Superstar, kampanja protiv trgovine ljudima GOLE ČINJENICE, koju je ASTRA tokom 2008. godine realizovala uz podršku Misije OEBS u Beogradu i ADA – Austrijske agencije za razvoj i saradnju, je proglašena za najbolju non-profit kampanju 2008. godine u Srbiji.

11. decembar

U Beogradu je održan tehnički sastanak o razvoju Zajedničkog programiranja na području borbe protiv trgovine ljudima u Srbiji pod pokroviteljstvom Inicijative Ujedinjenih Nacija za borbu protiv trgovine ljudima (UN.GIFT). Svrha sastanka je da se prikupe informacije o prošlim i tekućim aktivnostima na polju borbe protiv trgovine ljudima u Srbiji kako bi se mogao dobiti potpuni pregled trenutne situacije. (UNODC, UNHCR i IOM)

13 – 15. decembar

ASTRA je u Beogradu održala drugi u nizu treninga na temu prevencije trgovine ljudima za prosvetne radnike zaposlene pre svega u srednjim školama, i to kao izborni program profesionalnog usavršavanja zaposlenih u prosveti sa akreditacijom Zavoda za unapređenje vaspitanja i obrazovanja. Treningu je prisus-

18. OKTOBAR

Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima

Povodom 18. oktobra – Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima koji se obeležava po drugi put, Eva Biaudet, specijalna predstavnik OEBS-a je u izjavi koju je dala u ime AECT tima (The Alliance Expert Coordination Team) istakla suštinski značaj nacionalnih izvestilaca ili sličnih mehanizama u borbi protiv trgovine ljudima. Uvođenje ovog i sličnih mehanizama u celoj Evropskoj Uniji, a i šire, doprineće boljem razumevanju problema trgovine ljudima, kao i vođenju održive politike suzbijanja trgovine ljudima koja je zasnovana na pouzdanim informacijama. Osim toga, implementacija ovakvog mehanizma na nacionalnom nivou treba da pojača poruku da najveća odgovornost za suzbijanje ovog problema leži na državi. Ovu izjavu su, kao članovi AECT-a, potpisali Kancelarija OEBS-a za razvoj demokratskih institucija i ljudska prava, UNIFEM; UNICEF Innocenti centar, MOR, IOM; ICMPD, Europol, Interpol, Holandski nacionalni izvestilac, Nexus Institute, Anti-Slavery International, ECPAT, La Strada International, International Federation of Terre des Hommes, i Save the Children.

Povodom Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima, Evropska komisija je odobrila evaluaciju sprovođenja Akcionog plana EU za prevenciju i suzbijanje trgovine ljudima. Komisija je zaključila da je EU razvila dinamičan proces približavanja zakonodavstva, kako u oblasti krivičnog prava, tako i u vezi sa zaštitom žrtava. Međutim, i dalje postoji ozbiljan nesklad između zakona i njihovog sprovođenja u praksi. Potpredsednik i komesar zadužen za pravosuđe, slobodu i bezbednost Žak Baro je tom prilikom rekao: „Iako su Komisija, Savet i države članice bili aktivni na polju politike borbe protiv trgovine ljudima, situacija u praksi pokazuje značajne slabosti. Ne vodi se dovoljno krivičnih postupaka. Trgovina ljudima je i dalje visokoprotivno i niskorizično krivično delo. Što se tiče pomoći i zaštite žrtava, samo nekoliko država je usvojilo politike koje se mogu smatrati pravim odgovorom na procenjenju veličinu ovog problema, tj. na činjenicu da se stotinama hiljada ljudi svake godine trguje u Evropi“.

Evropski ženski lobi je povodom ovog datuma organizovao seminar u Evropskom parlamentu, uz učešće članova Evropskog parlamenta iz svih političkih stranaka. Tom prilikom je generalna sekretarka Evropskog ženskog lobija Myria Vassiliadou izjavila da je trgovina ženama i devojkicama radi seksualne eksploatacije i dalje dominantan oblik trgovine ljudima u Evropi. EU mora pojačati napore kako bi se zaustavili trgovci, makroi i industrija seksa koja zarađuje kroz seksualnu eksploataciju žena i devojčica. Takođe se ističe da i nacionalne politike i politika EU mora biti više usmerena na potrebe i zaštitu trgovanih žena i devojčica, a manje na akcije vezane za kontrolu migracija.

La Strada Moldavija je Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima obeležila međunarodnom konferencijom „Nacionalni mehanizam za upućivanje za pomoć i zaštitu žrtava trgovine ljudima – teorija i praksa“, koja je održana 21. i 22. oktobra u Kišinjevu. Ova konferencija, organizovana u saradnji sa Ministarstvom za socijalnu zaštitu, porodicu i decu i Misijom IOM-a u Moldaviji, je okupila 120 predstavnika institucija i nevladinih organizacija iz cele Evrope, Turske, Ujedinjenih Arapskih Emirata i Rusije.

Kancelarija za evropske poslove Izvršnog veća Vojvodine je obeležila 18. oktobar – Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima organizovanjem okruglog stola na kome su o problemu trgovine ljudima u našoj zemlji razgovarali predstavnici MUP-a Srbije i nevladinih organizacija koje se bave ovim problemom. Okrugli sto je održan 17. oktobra u Novom Sadu.

2. DECEMBAR

Međunarodni dan ukidanja ropstva

Međunarodni dan ukidanja ropstva, 2. decembar, obeležava dan usvajanja Konvencije Ujedinjenih nacija za suzbijanje trgovine ljudima i eksploatacije prostitucije drugih 1949. godine. Iako se u članu 4 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima kaže da niko ne sme biti držan u ropском odnosu i da je zabranjen svaki oblik ropstva i trgovine robljem, i danas, u 21. veku, svedoci smo trgovine ljudima kao oblika modernog ropstva koje pogađa milione ljudi, žena i dece svake godine. Ovaj fenomen ne jenjava, već, naprotiv, raste, uprkos svim naporima koji se na različitim stranama i nivoima ulažu radi njegovog suzbijanja i iskorenjivanja.

Povodom međunarodnog dana ukidanja ropstva, ASTRA je 2. decembra 2008. godine u kulturnom centru Rex u Beogradu organizovala izložbu radova mladih umetnika i umetnica na temu „Telo“, korespondirajući na taj način sa ASTRINIM principima orijentacije ka čoveku i sprečavanju njegove zloupotrebe u savremenom društvu.

Ovim umetničkim i autorskim angažmanom telo je predstavljeno kao lični identitet, a ne kao hijerarhijski binarno vrednovano u odnosu na duh. Posebna pažnja usmerena je na pitanje roda - povezanost tela i seksualnosti u najširem smislu, od orijentacije, preko fetiša, do ličnog stava.

Na izložbi su prikazani radovi Aleksandre Gavrilović, Aleksandre Rasulić, Anat Yefet, Dragane Grujičić, Dragane Lukić, Dušice Ivetić, Gorane Biljnja, Marije Zdravković, Martine Klapan, Veronice Castiglioni i Vladimira Pešića. Radove su odabrale Mina Aleksić i Marija Kučan.

IMPRESUM

Pripremila **Ivana Radović**

ASTRA – Akcija protiv trgovine ljudima Beograd

Tel/fax: **+381 11 3347 817**

+381 11 2635 114

E-mail: **astranet@sezampro.rs**

Web: **www.astra.org.rs**